



Det Ethiske Råds svar på spørgsmålet fra June Rebekka Bresson, NOAH, stillet i forbindelse med høringen om nye planteforædlingsteknikker, den 8. april 2021

Spørgsmål fra June Rebekka Bresson:

***Etisk Råd:** I mener at det vil være uetisk ikke at undersøge potentialerne i nye genteknologier, men ønsker I at gøre det uden kontrol med produktudviklingen i en etisk forsvarlig retning?*

Svar fra Det Ethiske Råd:

Generelt må der ved indførsel af en ny teknologi tages hensyn til proportionalitetsprincippet og derfor afvejes, hvor stor en nytte og risiko teknologien kan bevirke. Det Ethiske Råds seneste arbejde med emnet blev offentliggjort i redegørelsen "GMO og etik i en ny tid" fra 2019.

I den nuværende situation, hvor klimaet er alvorligt udfordret, og verdens befolkning vokser, vurderede et meget stort flertal (15 ud af 16 medlemmer) i Det Ethiske Råd, i redegørelsen, at det er etisk problematisk at afvise GMO-sorter, hvis de kan bidrage til at afbøde eller løse bl.a. væsentlige klima- eller sultproblemer, og der ikke er gode argumenter for at afvise dem.

Anvendelsen af ny genteknologi i forbindelse med planteforædling kan potentielt være til stor nytte for mange mennesker, da der herved kan skabes nye plantesorter, som kan være med til at modvirke fødevaremangel og negative konsekvenser for klima- og miljø.

Genmodifikation kan ikke i sig selv løse de store udfordringer i forhold til klima og sult jf. FN's Verdensmål, men situationen er i dag så alvorlig, at alle redskaber bør undersøges, med henblik på mulig anvendelse i udvikling af mere bæredygtige afgrøder. Der er ikke videnskabeligt bevis for, at genmodifikation af planter i sig selv fører særlige risici med sig. Lige ting bør

bedømmes ens, og en given ændring udført med CRISPR er ikke mere risikabel, end samme ændring udført med bestråling eller kemi, som tilmed kan resultere i flere utilsigtede mutationer.

Denne holdning skal imidlertid ikke forstås som et udtryk for en mening om, at processerne, hvormed de nye plantesorter udvikles, ikke skal kontrolleres. Den taler derimod for, at der er behov for et omhyggeligt godkendelsessystem, som ikke behandler alle nye GMO'er som risikable og alle mere traditionelt udviklede sorter som ikke-risikable. For selvom der umiddelbart ikke er noget som peger i den retning, kan det ikke afvises, at der med GMO'er skabt vha. nye planteforædlingsteknikker, såvel som med alle andre GMO'er eller traditionelt forædlede planter, vil være en risiko for eventuelle langtidseffekter ved spredning til den vilde natur. Det Etske Råd ønsker derfor generelt, at nye plantesorter udvikles og håndteres efter alle aktuelt gældende regler for kontrol, under hensyntagen til både natur og mennesker. I udtalelsen fra 2019 mente flertallet af rådsmedlemmer ligeledes, at der i risikoafvejning og godkendelsessystemet bør være fokus på typen af egenskab, en ny sort er tilført, frem for den anvendte teknologi:

"Et stort flertal af rådets medlemmer finder således, at ikke alle GMO'er bør forbydes alene pga. den proces, genteknologi, som er anvendt til at fremstille dem. Nogle typer af GMO er forenelige med såvel fravær af særlige risici, som bidrag til bæredygtighed og respekt for naturens egne processer. Sådanne GMO'er bør man ikke afvise, eller lægge hindringer i vejen for ved at stille krav til risikovurdering af dem, som ikke stilles til lignende nye sorter udviklet med traditionelle metoder.

Derfor bør Danmark arbejde for, at godkendelsesprocedurerne ændres til at være produktbaserede (ser på organismens egenskaber og risici uanset tilblivelsesform) frem for procesbaserede (ser på metoden eller teknologien, som er anvendt til at modificere planten). Det bør være slutproduktet – kombinationen af egenskab, plantearart og dyrkningsområde - som afgør, om en ny sort skal igennem en risikovurderingsproces, eller om den kan tages i brug efter en administrativ vurdering."

Citat fra redegørelsen "GMO og etik i en ny tid," Det Etske Råd, 2019.

<https://www.etiskraad.dk/etiske-temaer/natur-klima-og-foedevarer/publikationer/gmo-og-etik-i-en-ny-tid-2019>